

Notat vedr. retningslinjer omkring forsyning af procesvand

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Retningslinjer vedr. procesvand i gældende Vandforsyningsplan
3. Forslag til mulige retningslinjer vedr. procesvand i ny Vandforsyningsplan
4. Diskussion af fordele og ulemper ved de forskellige forslag til retningslinjer
5. Mulighed for etablering af erstatningsboringer

1. Indledning

Udkast til ny Vandforsyningsplan 2021-2027 blev den 14. september 2021 tilbagesendt af kommunalbestyrelsen til yderligere belysning af forslag til retningslinjer om forsyning af vand uden krav om drikkevandskvalitet, såkaldt procesvand.

Nærværende notat belyser de nuværende mål og retningslinjer vedrørende forsyning af procesvand i gældende Vandforsyningsplan 2011-2017. Samtidig belyses alternative forslag til nye retningslinjer for kommende vandforsyningsplanen.

Der er skal tages politisk stilling til hvilke retningslinjer vedrørende forsyning af procesvand, der skal indarbejdes i nyt udkast til vandforsyningsplan.

2. Retningslinjer vedr. procesvand i gældende Vandforsyningsplan

Vand uden krav om drikkevandskvalitet kaldes også procesvand. Bestemmelser vedr. forsyning af vand uden krav om drikkevandskvalitet er fastsat i Vandforsyningsloven samt Vandforsyningsplanen for Norddjurs Kommune.

Retningslinjer i Vandforsyningsplan 2011-2017

De gældende retningslinjer i Vandforsyningsplan 2011-2017 tillader ikke, at landbrug og industrivirksomheder etablerer egen boring til procesvand eller øger deres egen indvinding af vand uden drikkevandskvalitet.

Retningslinjerne foreskriver desuden, at når en ejendom tilsluttes et alment vandværk, overtager vandværket som hovedregel forsyning af hele ejendommen.

Det betyder, at når en virksomhed skal tilsluttes et vandværk, skal virksomhedens gamle drikkevandsboring sløjfes. Virksomheden må ikke bibeholde boringen og benytte den til procesvand hvor der ikke stilles krav om drikkevandskvalitet.

Private ejendomme må heller ikke bibeholde egen boring til havevanding, hobbylandbrug eller anden sekundær anvendelse.

3. Forslag til mulige retningslinjer vedr. procesvand i ny Vandforsyningsplan

Kommunalbestyrelsen har ønsket en yderligere belysning af mulige forslag til retningslinjer om forsyning af procesvand.

Flere landmænd og store industrivirksomheder har henvendt sig til kommunen, fordi de gerne vil have mulighed for at indvinde deres eget procesvand eller øge deres nuværende indvinding af procesvand fra egen boring.

Desuden ønskes der også belysning af muligheden for, at private ejendomme i landzone kan bibeholde tidligere drikkevandsboringer til havevanding når ejendommen tilsluttes vandværksvand.

Nedenstående er der angivet fire forskellige forslag (A, B, C og D) til retningslinjer vedrørende procesvand. Forslagene til retningslinjer dækker over fire forskellige muligheder for, i hvilket omfang virksomheder kan indvinde procesvand og private ejendomme i landzone kan bibeholde tidligere drikkevandsboringer til havevanding.

Der skal tages politisk stilling til hvilket forslag til retningslinjer vedrørende forsyning af procesvand, der skal indarbejdes i udkast til ny vandforsyningsplan.

Forslag A

Retningslinjer i forslag A er videreført fra de gældende retningslinjer i Vandforsyningsplan 2011-2017. Indholdet i disse retningslinjer er baggrund for kommunalbestyrelsens ønske om genbehandling af forslag til vandforsyningsplanen.

Retningslinje:

Når dele af en ejendom tilsluttes vandværksvand, skal hele ejendommen tilsluttes vandværket.

Dette gælder også erhvervsmæssigt vandbehov uden krav om drikkevandskvalitet.

Er man allerede tilsluttet vandværk, kan man ikke forvente tilladelse til at etablere egen ny boring til erhvervsmæssigt vandbehov. Har en virksomhed allerede egen boring med indvinding af procesvand, kan der ikke forventes tilladelse til forøget indvinding fra boringen.

Redegørelse:

Forslaget er ikke imødekommende overfor erhvervslivets fremførte ønsker om, at der skabes mulighed for egen indvinding af procesvand.

I forslag A forhindres kommunens landbrug og industrivirksomheder både i at etablere egen boring til procesvand og i at bibeholde privat boring til erhvervsmæssig brug, når boringen ikke længere kan anvendes til drikkevand.

I forslaget gives der heller ikke mulighed for at benytte tidligere drikkevandsboring til havevanding, hobbylandbrug eller anden sekundær brug. Disse nævnte anvendelser er begrænsede i mængde og en naturlig del af det vand der leveres fra almene vandværker. Som udgangspunkt skal gamle private ubenyttede boringer sløjfes efter gældende lovgivning.

Omfang af genbehandling og ny høringsperiode

Såfremt forslag A vedtages, kræver det ikke en ny høring af vandforsyningsplanen før endelig vedtagelse, da forslaget er enslydende med 'Forslag 1' i tilbagesendte udkast til Vandforsyningsplan 2021-2027.

Eksempler på virksomheder og landbrugs muligheder og begrænsninger i Forslag A

Forslag A forhindrer i stort omfang landbrug og industrivirksomheder i at indvinde eget procesvand.

Nye industrivirksomheder og landbrug skal have alt deres vand leveret fra det lokale vandværk. Dette gælder også vand hvor der ikke stilles krav om drikkevandskvalitet. Det kan eksempelvis være et nyt biogasanlæg, nye store staldafsnit eller anden industri med stort vandbehov.

Hvis et landbrug eller en industrivirksomhed med egen indvinding af procesvand øger sin produktion, forhindrer Forslag A, at der kan gives tilladelse til, at den eksisterende indvinding øges. Det øgede vandbehov skal leveres af vandværket.

Når landbrug og industrivirksomheder forhindres i at indvinde eget procesvand betyder det, at erhvervslivet i mange tilfælde får øgede udgifter til deres vandforbrug. I Norddjurs Kommune ønsker en stor virksomhed i vækst at øge sin private indvinding af procesvand. Dette kan der ifølge Forslag A ikke gives tilladelse til. Virksomheden skal i stedet købe alt øget vandbehov ved det lokale vandværk. Dette har stor betydning for virksomhedens samlede produktionsudgifter.

Det er ikke alle vandværker i kommunen, der har kapacitet til at levere vand nok til nye virksomheder med et meget stort forbrug af procesvand.

Forslag A imødekommer ikke ønske om, at private ejendomme i landzone kan bibeholde egen boring til hobbybrug og havevanding efter tilslutning til vandværksvand.

Forslag B

Retningslinjer i forslag B giver, i et vist omfang, landbruget og erhvervsvirksomheder mulighed for at indvinde eget procesvand.

Retningslinje:

Når dele af en ejendom tilsluttes vandværksvand, skal hele ejendommen som hovedregel tilsluttes vandværket. Dette gælder også erhvervsmæssigt vandbehov uden krav om drikkevandskvalitet.

Hvis en virksomhed har et stort erhvervsmæssigt vandbehov på over 1.000 m³/år, som ikke kræver vand af drikkevandskvalitet, kan ejendommen bibeholde eksisterende boring til procesvand efter tilslutning til vandværksvand.

Er en virksomhed allerede tilsluttet vandværksvand, er virksomheden forpligtet til at forblive på vandværket efter tilslutning. Etablering af ny boring til procesvand kan kun tillades, hvis der opstår et nyt erhvervsmæssigt vandbehov på over 1.000 m³/år, der ikke allerede leveres af vandværket.

Redegørelse

Forslaget imødekommer, i et vist omfang, erhvervslivets ønske om mulighed for at indvinde eget procesvand eller bibeholde egen boring ved et betydeligt erhvervsmæssigt vandbehov. Indvinding af vand uden drikkevandskvalitet kræver tilladelse efter gældende lovgivning. Og samtidig er de økonomiske konsekvenser for vandværkerne forholdsvist begrænsede.

Der er lagt op til en nedre grænse for størrelsen på vandbehovet for procesvand fra egen boring. Dette begrundes med, at det ikke i betydende omfang er økonomisk belastende for små virksomheder, at alt vand leveres af vandværket. Samtidig er det primært ved de store forbrugere, som indvinder eget procesvand, der kan opnås den mest bæredygtige udnyttelse af vandressourcen.

I forslaget gives der ikke mulighed for at benytte en tidligere drikkevandsboring til havevanding, hobbylandbrug eller anden sekundær brug. Disse nævnte anvendelser er begrænsede i mængde og anses som en naturlig del af det vand der leveres fra almene vandværker. Som udgangspunkt skal gamle private ubenyttede boringer sløjfes efter gældende lovgivning.

Omfang af genbehandling og ny høringsperiode

Forslag B kræver ny offentlig høring af vandforsyningsplanen før endelig vedtagelse, på grund af økonomiske konsekvenser for vandværkerne og ændring i forsyningsretten af procesvand.

Eksempler på virksomheder og landbrugs muligheder og begrænsninger

Forslag B imødekommer, i et vist omfang, landbrug og industrivirksomheders ønske om at indvinde eget procesvand.

Nye industrivirksomheder og landbrug må gerne etablere egen boring til indvinding af procesvand. Det er kun vand med krav om drikkevandskvalitet, der skal leveres af det lokale vandværk. Det kan eksempelvis være nyt biogasanlæg, nye store staldafsnit eller anden industri med stort vandbehov.

Hvis et landbrug eller en industrivirksomhed med egen indvinding af procesvand øger sin produktion, giver Forslag B mulighed for, at den eksisterende indvinding også kan øges. Det øgede vandbehov skal ikke leveres af vandværket. I Norddjurs Kommune ønsker en stor virksomhed i vækst at øge sin private indvinding af procesvand. I Forslag B er der mulighed for at give tilladelse til dette, hvilket har stor betydning for virksomhedens samlede produktionsudgifter.

Er en virksomhed allerede tilsluttet vandværk, er virksomheden forpligtet til at forblive på vandværket efter tilslutning. Etablering af ny boring til procesvand kan kun tillades, hvis der opstår et nyt erhvervsmæssigt vandbehov på over 1.000 m³/år, der ikke allerede leveres af vandværket.

Når landbrug og industrivirksomheder, i et vist omfang, har mulighed for at indvinde eget procesvand betyder det, at virksomheder med stort vandforbrug får færre udgifter til deres procesvand.

Forslag B imødekommer ikke ønske om, at private ejendomme i landzone kan bibeholde egen boring til hobbybrug og havevanding efter tilslutning til vandværksvand.

Forslag C

Retningslinjer i forslag C giver landbruget og erhvervsvirksomheder mulighed for at indvinde eget procesvand. Private ejendomme, beliggende i landzone, får ved tilslutning til vandværksvand mulighed for at bibeholde en tidligere drikkevandsboring til havevanding, hobbylandbrug eller anden sekundær brug.

Retningslinje:

Når en ejendom tilsluttes vandværksvand, gælder det kun de dele af ejendommen hvor der kræves vand af drikkevandskvalitet.

Ved tilslutning til vandværksvand, må ejendommen gerne bibeholde eksisterende boring til erhvervsmæssigt vandbehov af procesvand.

Når private ejendomme beliggende i landzone bliver tilsluttet vandværksvand, kan ejendommen bibeholde egen boring til hobbybrug og havevanding efter tilslutning til vandværksvand.

Er en virksomhed allerede tilsluttet vandværk, er virksomheden forpligtet til at forblive på vandværket efter tilslutning. Etablering af ny boring til procesvand kan kun tillades, hvis der opstår et nyt erhvervsmæssigt vandbehov på over 1.000 m³/år, der ikke allerede leveres af vandværket.

Forslaget giver ikke mulighed for nye boretilladelser til hobbybrug og havevanding.

Redegørelse

Forslaget imødekommer landbruget og erhvervslivets ønske om mulighed for at indvinde eget procesvand eller bibeholde egen boring ved erhvervsmæssigt vandbehov. Forslaget imødekommer også ønske om, at private ejendomme kan bibeholde egen boring til hobbybrug og havevanding efter tilslutning til vandværksvand. Indvinding af vand uden drikkevandskvalitet kræver tilladelse efter gældende lovgivning. I forslaget lægges der ikke op til en nedre grænse for størrelsen på vandbehovet for procesvand fra egen boring, uanset om det er en virksomhed eller privat ejendom i landzone.

Omfang af genbehandling og ny høringsperiode

Forslag C kræver ny offentlig høring af vandforsyningsplanen før endelig vedtagelse, på grund af økonomiske konsekvenser for vandværkerne og ændring i forsyningsretten af procesvand.

Eksempler på virksomheder og landbrugs muligheder og begrænsninger

Forslag C imødekommer landbrug og industrivirksomheders ønske om at indvinde eget procesvand. Nye industrivirksomheder og landbrug må gerne etablere egen boring til indvinding af procesvand. Det kan eksempelvis være nyt biogasanlæg, nye store staldafsnit eller anden industri med stort vandbehov. Det er kun vand med krav om drikkevandskvalitet, der skal leveres af det lokale vandværk.

Hvis et landbrug eller en industrivirksomhed med egen indvinding af procesvand øger sin produktion, giver Forslag C mulighed for, at den eksisterende indvinding også kan øges. Det øgede vandbehov skal ikke leveres af vandværket. I Forslag C er der mulighed for at give tilladelse til dette, hvilket har stor betydning for virksomhedens samlede produktionsudgifter. Er en virksomhed allerede tilsluttet vandværk, er virksomheden forpligtet til at forblive på vandværket efter tilslutning. Etablering af ny boring til procesvand kan kun tillades, hvis der opstår et nyt erhvervsmæssigt vandbehov på over 1.000 m³/år, der ikke allerede leveres af vandværket.

Når landbrug og industrivirksomheder har mulighed for at indvinde eget procesvand betyder det, at virksomhederne får færre udgifter til deres procesvand.

Forslag C imødekommer også ønske om, at private ejendomme i landzone kan bibeholde egen boring til hobbybrug og havevanding efter tilslutning til vandværksvand. Forslaget giver ikke mulighed for nye boretilladelser til hobbybrug og havevanding.

Forslag D

Retningslinjer i forslag D giver, i stort omfang, landbruget og erhvervsvirksomheder mulighed for at indvinde eget procesvand. Det har samtidig store konsekvenser for vandværkernes økonomi, ledningsnet og planlægning.

Retningslinjer:

Når en ejendom tilsluttes vandværksvand, gælder det kun de dele af ejendommen hvor der kræves vand af drikkevandskvalitet. En virksomhed kan, uanset størrelse på erhvervsmæssigt vandbehov, indvinde eget procesvand.

Hvis en ejendom eller en virksomhed allerede er tilsluttet vandværksvand, kan virksomheden delvist trække sig ud af et vandværk igen. Virksomheden kan frakoble den mængde vand hvortil der ikke kræves vand af drikkevandskvalitet. Virksomheden kan i stedet etablere egen ny boring med indvinding af procesvand.

Forslaget giver ikke mulighed for nye boretilladelser til hobbybrug og havevanding.

Redegørelse

Forslaget imødekommer, i stort omfang, erhvervslivets ønske om mulighed for at indvinde eget procesvand eller bibeholde egen boring til erhvervsmæssigt vandbehov. Forslaget imødekommer også ønske om, at private ejendomme kan bibeholde egen boring til hobbybrug og havevanding efter tilslutning til vandværksvand. Indvinding af vand uden drikkevandskvalitet kræver tilladelse efter gældende lovgivning. I forslaget lægges der ikke op til en nedre grænse for størrelsen på vandbehovet for procesvand fra egen boring, uanset om det er en virksomhed eller privat ejendom i landzone.

Omfang af genbehandling og ny høringsperiode

Forslag D kræver ny offentlig høring af vandforsyningsplanen før endelig vedtagelse, på grund af betydelige økonomiske konsekvenser for vandværkerne og ændring i forsyningsretten af procesvand. Forslag D kan få vidtrækkende konsekvenser for vandværker der har foretaget betydelige investeringer for at kunne forsyne deres storforbrugere. Får storforbrugere lov til at frakoble den mængde vand, hvortil der ikke kræves drikkevandskvalitet, kan det betyde markante prisstigninger for de resterende forbrugere. Det vil også betyde, at en virksomhed der frakobler sit procesvand fra vandværket, ikke efterfølgende kan forvente at blive tilsluttet vandværksvand igen.

Desuden vil vandværker omfattet af Vandsektorloven blive pålagt at nedjustere deres kapacitet og økonomi, hvis storforbrugere udtræder. Derved kan vandværkerne ikke være sikkerhedsnet i virksomhedernes produktion, da det er omkostningsfuldt at stå i reserve.

Forvaltningen foreslår i stedet, at vandværkerne har fokus på deres takster og mulighed for differentierede priser for storforbrugere.

Eksempler på virksomheder og landbrugs muligheder og begrænsninger

Forslag D imødekommer i stort omfang landbrug og industrivirksomheders ønske om at indvinde eget procesvand. Forslaget tilgodeser alle erhverv med vandbehov uden krav om drikkevandskvalitet.

I Forslag D må både nye og eksisterende erhverv etablere egen boring til indvinding af procesvand. Er en virksomhed allerede tilsluttet vandværk, kan virksomheden frakoble den mængde vand hvortil der ikke kræves vand af drikkevandskvalitet og få tilladelse til at etablere egen ny boring til procesvand. Det er kun vand med krav om drikkevandskvalitet der skal leveres af det lokale vandværk.

Forslag D imødekommer også ønske om, at private ejendomme i landzone kan bibeholde egen boring til hobbybrug og havevanding efter tilslutning til vandværksvand. Forslaget giver ikke mulighed for nye boretilladelser til hobbybrug og havevanding.

4. Diskussion - fordele og ulemper ved de forskellige forslag til retningslinjer

Sikkerhed i vandinstallationer

I Forslag A skal vandværkerne som udgangspunkt levere alt vand til ejendomme, industrivirksomheder og driftsbygninger i landbrug. Dette giver en større sikkerhed i forhold til vandinstallationer og minimerer risiko for fejlkoblinger. Retningslinjen understøtter vandværkernes investeringer og økonomi

I forslag B, C og D vil der, i forskelligt omfang, være muligt at indvinde eget vand uden krav om drikkevandskvalitet. Det er vigtigt, at der er en skærpet opmærksomhed på vandinstallationer og rørføringer, så fejlkoblinger undgås.

Sløjfning af boringer

Når vandværkerne indvinder alt vand til forbrugerne, reduceres antallet af boringer, som kan være potentielle forureningskilder og åbne sår til grundvandet. Ved gamle utætte boringer og ubenyttede boringer er der stor risiko for nedsivning af forurenende stoffer. Jo dybere en boring er, jo større er risikoen for forurening af grundvandsmagasinet. Ved at sløjfe gamle boringer og brønde, reduceres risikoen for forurening af grundvandsressourcen.

Hvis erhvervslivet og private ejendomme i landzone skal bibeholde deres boring til vandbehov uden krav om drikkevandskvalitet, kræver det en tilladelse efter gældende lovgivning.

Bæredygtig vandforvaltning

Forslag B, C og D vil medvirke til en mere bæredygtig anvendelse af vandressourcen. Når virksomheder med stort vandforbrug selv indvinder procesvand, opnås der også en mere bæredygtige udnyttelse af vandressourcen.

Forbruget af det gode grundvand fra vandværkernes kildepladser anvendes primært til formål hvor der stilles krav om drikkevandskvalitet. Dermed reduceres presset på den gode vandressource i kommunen. Dette er i overensstemmelse med kommuneplanen, hvor det er målsat, at indvinding af grundvand skal bygge på en decentral indvindingsstruktur.

Havevanding og hobbybrug

Når private ejendomme i landzone kan bibeholde egen boring til havevanding og hobbybrug, er der risiko for at dårlige og næsten ubenyttede boringer får lov til at forfalde. Dårlige boringer kan være potentielle forureningskilder og åbne sår til grundvandet. Ved at sløjfe gamle boringer og brønde, reduceres risikoen for forurening af grundvandsressourcen.

Økonomisk fordel for industrivirksomheder og landbrug

I Forslag B kan industrivirksomheder og landbrug med stort vandbehov selv indvinde procesvand til aktiviteter, hvor der ikke er krav om drikkevandskvalitet.

I forslag C og D kan industrivirksomheder og landbrug, uanset størrelse på vandbehov, selv indvinde procesvand til aktiviteter, hvor der ikke er krav om drikkevandskvalitet.

Når virksomheder og landbrug kan indvinde eget procesvand giver det en økonomisk besparelse, da drikkevand leveret af vandværker har en højere pris end procesvand fra egen boring.

Udtrædelse af vandværk

I Forslag D er der mulighed for delvist at udtræde fra et vandværk (for den del der ikke kræver drikkevandskvalitet). Hvis virksomheder og landbrug får mulighed for at udtræde af vandværk, kan dette få vidtrækkende konsekvenser for både vandværkerne og de resterende forbrugere. Vandværkerne får dyre tilpasninger af ledningsnettet og det vil give markante prisstigninger for de resterende forbrugere. Desuden vil vandværker omfattet af Vandsektorloven blive pålagt at nedjustere deres kapacitet og økonomi, hvis storforbrugere udtræder. Derved kan vandværket ikke efterfølgende forsyne store virksomheder eller være sikkerhedsnet for storforbrugere, da det er omkostningsfuldt at stå i reserve.

Forvaltningen forslår derfor i stedet, at vandværkerne har fokus på deres takster og mulighed for differentierede priser for storforbrugere.

5. Mulighed for etablering af erstatningsboringer

I Vandforsyningsplan 2011-2017 gælder følgende retningslinje: ***”Der vil, som udgangspunkt, blive meddelt forbud mod erstatningsboring”***

Uddybende:

I gældende vandforsyningsplan er det angivet, at ejere af private boringer og brønde, kan forvente at der meddeles afslag på en ansøgning om erstatningsboring.

I vandforsyningslovens § 21 dækker begrebet ”etablering af erstatningsboring” over en situation, hvor det er nødvendigt at opretholde en eksisterende vandforsyning. Det kan eksempelvis være en nødsituation, hvor en dyrebesætning pludselig er uden vand. Anlægget der skal erstattes, må kun kortvarigt have været ude af drift.

Dårlig vandkvalitet og faldende ydelse over længere tid berettiger ikke til etablering af en erstatningsboring da der ikke er tale om en nødsituation. Disse tilfælde kræver en ny anlægstilladelse efter § 21 i Vandforsyningsloven. Forvaltningen anerkender etablering af erstatningsboringer, når der er tale om en nødsituation, det sker i få tilfælde årligt.

Muligheder og konsekvens ved ændret retningslinje:

Hvis retningslinjen fjernes fra vandforsyningsplanen, vil det hverken ændre i gældende lovgivning eller forvaltningens mulighed for at administrere anmeldelser eller ansøgninger om etablering af erstatningsboringer anderledes.

Det er ikke forvaltningens intentioner at udstede generelle forbud mod erstatningsboringer i vandværkernes forsyningsområder.

Forvaltningen bemærker:

1. Forvaltningen anbefaler, at retningslinje vedr. generelt forbud mod erstatningsboringer fjernes i den kommende vandforsyningsplan.
2. Forvaltningen anbefaler, at der i den kommende vandforsyningsplan indarbejdes en redegørelsestekst der forklarer hvad begrebet 'erstatningsboring' betyder.

(afsnit 5.' Mulighed for etablering af erstatningsboringer' fremgår også af notat om drikkevand).